ముష్టినిజం

రైళ్ళు ఆలస్యంగా వొస్తున్నాయని, ప్రభుత్వానికి ఫిర్యాదు చెయ్యడం, పత్రికలకి వ్రాయడం, చాలామందికి ఈ రోజుల్లో పరిపాటై పోయింది. వీరి మొర ఆలకించే కాబోలు, ఆలస్యమవకుండా అతివేగంగా నడిచే రైళ్ళని కొన్నింటిని ప్రభుత్వం నడుపుతోంది. ఈ రైలు, కాస్తంత ఆలస్యంగా వొస్తే బాగుండున్రా బాబూ అనుకొనే సందర్భాలు నే నెరుగుదును. మనలో చాలామందికి చివరి ఘడియల వరకూ తెములని స్వభావం. తరతరాలుగా వొస్తున్న ఆధ్యాత్మిక చింతన ఇందుకు ఎంతవరకూ కారణమో నే చెప్పలేను. దీనికి "ఈ రైలు టైముకి వొచ్చేసిందేమిటి!" అన్న ధీమా జోడైంది భారతీయులు ఉదారస్వభావులు; దయాదాక్షిణ్యాలు కలవారు. టిక్కెట్టుకొనే టైము లేక; బెడ్డింగ్ నెత్తినెట్టుకుని కదలిపోతున్న ఇంజెన్‌వైపు పరుగెడుతుంటే గమనించిన ఇంజెన్ డ్రైవరూ, గార్డూ, కనికరించి రైలుని ఆపుచెయ్యరా ఏమిటి!

ఆ స్టేషన్‌లో వొకరైలు దిగి మరో రైలెక్కాలి. ఎక్కవలసిన రెండోరైలు పదినిమిషాల్లో వొచ్చేస్తుంది. బ్రిడ్జి మీదుగా వెళ్ళి అవతల ప్లాట్‌ఫారమ్ చేరుకుంటే కాని మంచి కాఫీ దొరకదు. ఒక్క పావుగంట ఆలస్యంగా వొస్తే బాగుండును రైలు. పావుగంటంటే నాకు భయం. ఓ కథ జ్ఞాపకం వొస్తూంది. ఒకరోజు వొక స్టేషన్‌కి పావుగంట ఆలస్యంగా ఒచ్చిందిట రైలు. "ఏమిటండీ రోజూ గంట ఆలస్యంగా వొచేదీ, యీ వేళ పావుగంట ఆలస్యంలో సరిపెట్టుకుందే" అని ప్లాట్‌ఫారమ్‌పై నిరీక్షిస్తున్న యాత్రికులు ప్రశంసించారట. "ఎబ్బె ఇది నిన్నటి రైలు" అన్నారుట. అల్లాంటి పావుగంట కాదనుకోండి. నే కోరిన ఆలస్యం బ్రిడ్జిదాటి కాఫీ తాగి రావాలి; వీలైతే అక్కడి స్టాల్‌లోవున్న పుస్తకాలు, పత్రికలు చూడాలి. వీనికి తగినంత ఆలస్యంగా వొస్తే చాలు. ఇంకేమీ అడగను.

నా ప్రార్థన వృథాపోలేదు. రైలు గంట ఆలస్యంగా వొస్తుందని ప్రకటించారు. అల్లాంటప్పుడే దేముడున్నాడనుకుంటూవుంటాం. అమ్మయ్య అనుకుని బ్రిడ్జిదాటి అవతల ప్లాట్‌ఫారమ్ చేరుకున్నాను. కాఫీ పుచ్చు గోడం ఐంది. రైలు ఆలస్యంగా వొస్తుందని తెలిసి గాబోలు, పుస్తకాల స్టాల్‌వాడు కర్రదుకాణం తెరవలేదు. ప్లాట్‌ఫారమ్‌పై పచార్లు సాగించాను. ప్లాట్‌ఫారంలో నేను ఉంటుందనుకున్నంత అలజడి లేదు. ఉదయం తొమ్మిది కావొస్తున్నా, సూర్యుడు కూడా ఆకాశంలో బద్ధకంగా కదులుతున్నాడు. మేఘాలు రెండుమూడు, ఒళ్ళువిరుచుకుంటూ ఒకమూల పడివున్నాయి. ప్లాట్‌ఫారమ్‌పై చెత్తాచెదారం తుడిచి బాగుచేస్తున్నారు. ఎర్రగా దుమ్ము, టీ దుకాణం పొగతో కలిసి, పైకి ఏ దిక్కున పోవాలో తెలియక మనుషుల్నే కప్పేస్తోంది. నలుగురైదుగురు పక్కలు సర్దుకుంటున్నారు. ధైర్యం చేసుకుని కొన్ని కాకులు, తింటున్నవారిచుట్టూ మూగుతున్నాయి. కూలీలు పాగాలు చుట్టుకుంటున్నారు టిక్కట్లాయన టీ త్రాగుతున్నాడు. నే దిగిన రైల్లో ఎరుగున్న నాలుగైదు మొహాలు, దేన్నో వెదుకుతూ, తిరుగుతున్నాయి. ప్లాట్‌ఫారమ్‌పై జనం ఒక బుల్లి ప్రపంచం. మనిషి దుస్తులు, వైఖరినిబట్టి ఎవరెవరు, ఏ ఏ పనిలోవారో ఊహించడంతో కాలక్షేపమైపోయింది. ఆ ఎర్ర పాగా ఆయన, పుగాకు వ్యాపారి; బుష్ కోటబ్బాయి, కాలేజీ విద్యార్థి, దిగులుగా వున్న వ్యక్తి ... జబ్బుగా వున్న స్త్రీ భర్త, నాతో రైలుదిగిన దంపతులే. ఆ మాసినకోటు ఆసామీ, కోర్టు గబ్బిలం; పంచికట్టు, పొడుగు చేతుల చొక్కా, పంచిలో మణిచి బెల్టు బిగించినాయన క్లార్కు, బొయ్యమంటూ నా ముందుగా నాలుగు కుక్కలు, ఒకదాన్ని ఒకటి తరుముకుంటూ వెడుతున్నాయి. ఆ ముందుది ఆడది కాబోలు. వెనక తరుముతున్న వాటిని తప్పించుకుని పరుగెడుతూంది. వెనకబడ్డ రెండు కుక్కలూ, కొట్లాడుకుంటూ, బలాబలాలు తేల్చుకోడానికి మరో దిక్కున పోతున్నాయి ఇంకా పుస్తకాల స్టాల్ తెరవలేదు. ప్లాట్‌ఫారమ్ దాటి చివరకొచ్చేశాను.... దక్షిణపు దిక్కు, కాస్త దూరంగా చెట్టున్నాయి. దానికింద ఏదో తింటూ కూర్చున్నాడు ముష్టివాడు. ఖాకీ

అయిన గోనిసంచీ పరుచుకున్నాడు. ఏదో తాగుతున్నాడు, అల్యూమినియమ్ గ్లాసుతో, టీ నీళ్ళు. ఇటు తిరిగాడు. అవును, ఇందాక నాతో రైల్లో దిగిన ముష్టాడే వాడి హెడ్‌క్వార్టర్స్ ఈ ప్లాట్‌ఫారమ్ చివరిచెట్టు అవును వాడే. వయస్సు యాభై వుండొచ్చు. నెరిసి ఎడమెడంగా వూడుతూ, వుంటూ ఎదిగిన గెడ్డం.... కళ్ళు సన్నం, కాని చూపు తీక్షణం; నెత్తిన పాగా: మోకాళ్ళ మీదకి లాగి మడిచి కట్టిన పంచీ, పైన కంతలు కుట్టిన తువ్వాలు, మనిషి మనిషి దగ్గరకూ వొచ్చి. వికృతంగా విన్యాసం చేసి, మొహం అదోలా పెట్టి యాచించలేదు. ఒకటి రెండు పాటలు పాడాడు. అవి పాతపాటలే.... ఏమి జన్మం, ఏమీ జీవితం.... ఈ మాయకాయం—అన్నది. రైలు నడుస్తుంటే, పట్టాలమీద పెట్టి చేసేచప్పుడు, వాడి పాటకి లయ, క్రమం ఇచ్చి, దీనమైన వాతావరణాన్ని నెలకొల్పుతుంది. వాడు పాడిన కాసేపు, రైల్లో మాట్లాడుకునే బృందం మాటలు నిలుపుజేస్తారు; ఇంతేకదా జీవితం అనుకుంటారు. ఈ శరీరం, ఈ సంపద, ఈ సుఖాలు—అన్నీ మాయ. ఇందులో ఏ ఒక్కటీ మనతో రాదు. ఎందుకీ తాపత్రయం ఉన్నదాంట్లో కాస్త ఈ ముష్టిడికిస్తే నేం? అంతా తలో పైసా పడేస్తారు యాత్రికులు, పైసాలు, చిల్లరవుంటే సరే; లేనివారికి చిల్లర వాడే ఇస్తాడు. వాడివద్దనుండి చిల్లర తీసుకోడం కొందరికి చిన్నతనంగా వుంటుంది ఎందుకో, నాకూ అంతే. పదిపైసల బిళ్ళ పడేశాను. ఇచ్చినదికాస్తా పుచ్చుగుని, పాట నిలుపుచేసి, తలుపుదగ్గరికిపోయి నిలబడతాడువీడు కొందరల్లా కాదు. ఇవ్వకపోతే, "ఎందుకివ్వరూ? మీరివన్నీ మూటగట్టుకుపోతారా? ఇదంతా శాశ్వత మనుకుంటున్నారా?" మొదలైన ప్రశ్నలు.... చిత్రగుప్తుడు అడగవల్సినవి.... అడిగేసి, రొకాయించి, యమధర్మరాజు ప్రతినిధికిమల్లే వేధించుకుతింటాడు.

వీడల్లాకాదు. ముష్టివాళ్ళల్లో కాస్తంత పెద్ద మనిషి. నిరుద్యోగం, దీనతనం లేకుండా రూపులేకుండా మాపేస్తామని ప్రభుత్వాలు కంకణం కట్టుకు కూర్చుంటాయని నే నెరుగుదును. ఐనా, ఇట్లాంటి ముష్టివాళ్ళు సమాజంలో కొందరుండాలంటాను. వాళ్ళవల్ల ఏ ఉపకారం జరిగినా జర

క్కపోయినా, ఇతరులు తమ ఆధిక్యతను ప్రకటించుకునేందుకు వీరు ఉపకరిస్తారు. కోడలు ముష్టి వెయ్యనంటే, ఆ ముష్టాడిని వెనక్కిపిలిచి, "వెయ్యననేందుకు అదెవత్తి—ఈ ఇంటి యజమానురాల్ని నేను—నే వెయ్యను పో" అన్న అత్తగారి అధికార సామ్రాజ్యంలో ప్రధమపౌరుడు ముష్టివాడు. టెలిఫోను డైరెక్టరీలో వాడిపేరు వెయ్యనక్కరలేదు. ప్రపంచంలో ముష్టివాళ్ళ జాబితా వేస్తే, ఇందువల్ల ఎన్నివేల రీముల కాగితాలు, అచ్చు అక్షరాలు, పొదుపు చేసుకుంటున్నామో, భోగట్టాలేదు. వాడు నమస్కారం పెడితే, మనం తిరిగి నమస్కారం పెట్టనక్కరలేదు ఆలయానికెళ్ళినప్పుడు గాని దైవం గురించి పట్టించుగోని జనంలో కాస్తో కూస్తో ఆధ్యాత్మిక చింతన కలగజేస్తాడు వీడు ఏమి జన్మం? ఏమి జీవితం? మనం అడుగవల్సిన ప్రశ్నలు వీడే అడుగుతాడు ఆ మాయకాయంలో.ఈ ముష్టివాడు, చెట్టుక్రింద కూర్చుని టీ పోస్తున్నాడు. నాకేసి తిరిగి చూశాడు. వాడే—ఇందాక రైల్లో నాతోబాటు దిగినవాడే. సన్నటికళ్ళు, తీక్షణమైన చూపు అన్నాను. అది పొరబాటు. మళ్ళా చూశాను. అవును మరి ముష్టాడి మొహంకేసి మనం చూడం. చూడకుండా వాణ్ని తప్పించుకునేందుకు, వొక పైసా పడేసి మరోచోటికి పొమ్మంటాం వాడి మొహంకేసి చూస్తే, ఏ అంగవైకల్యమో కంటబడుతుందన్న భయం. ముక్కో, చెవో,కన్నో, ఏదో సరిగ్గా వుండదు. ఇట్లాంటివి చూసి,తనూ ఇట్లా గడుపుతాడన్న భయముతో, ఇలా అవకుండా ఏదన్నా మంత్రమో, మందో కనుక్కుందామనే బుద్ధుడు, భార్యతో చెప్పకుండా ఇంట్లోంచి పారిపొయ్యాడు. ఈసారి సరిగ్గా చూశాను. ఒక కన్ను సరిగ్గాలేదు. ఏదో పొరకమ్మి, ఆ సందులోంచి,తెల్లతెల్లగా కనబడుతూంది. వాడు నన్ను చూశాడు. లేచాడు. పాగా సర్దుకున్నాడు. గోనిసంచీ మడిచేసి లుంగిచుట్టి, చెట్టు మొదట్లో వుంచి, నాకేసి నడుస్తున్నాడు నాకు భయమేసింది. మళ్ళా వొచ్చి పట్టుగుంటాడా ఏమిటి? ఇందాకనేగా రైల్లో పదిపైసల బిళ్ళ పడేశాను. అప్పుడే మరిచిపొయ్యాడా? అడిగినవాణ్నే మళ్ళా అడుగుతాడా? యిలా ఇచ్చుకోడం మొదలెడితే, దీనికి అంతంటూ వుందా? నేను లక్షాధికారినా? దానాలు చేస్తే, నేనూవాడిలా

గై పోనూ? ఇంకా దగ్గరగా వొస్తున్నాడు. మళ్ళా పాట మొదలెడతాడా? అర్భకుడు — పాడేందుకు వాడికి ఓపిగ ఎక్కడిది? వాడిమీదుగా, యుగ యుగాల నాగరికతలు నడిచి వెళ్ళాయి. గుండెకి ఇరువైపులా వున్న ఆ ఎముకలు, ప్రేగులు నాగరికత నడిచెళ్ళిన జాడలు, నీళ్ళన్నీ తోడేశాక ఎండిపోయిన రాయలసీమ నుయ్యి వాడి నేత్రం; యుద్ధాలన్నీ ముగిసి, ఫిరంగుల మోత సమసిపొయ్యాక, మిగిలిన నిశ్శబ్దం వాడి కంఠం. ఇంకేం పాడతాడులే !

అడుగో కుంటుకున్నాడు. ఇదివరలో నేను గమనించలేదు. కాలి మడమలో ఏదో లోపం. కుంటుతాడు. నిజంగా కుంటివాడా? లేక ఇదంతా నటనా? కుంటే. నటించిన కుంటి వేరుగా వుంటుంది—రంగస్థలంపై చనిపోయినట్లు పడున్న పాత్ర వేగిరపాటుతో ఊపిరి తీస్తున్నట్టు. నాకెందుకు ఈ వేదన! వాడు నన్ను యాచించకుండా, నా ముందునుంచి నడిచిపోతాడేమో! నన్ను గుర్తుపట్టి ఇందాక ఇచ్చిన "మారాజే" ననుకుని వెళ్ళిపోకూడదూ! నాకు నమ్మకంలేదు. మనం వాడి మొహం ఎలా చూడమో, వాడూ మన మొహంకేసి చూడడు. వాడు చూసేది మన చొక్కా జేబులకేసి, చేతులకేసి. చుట్టూ జనం వుండగా, ముష్టాడు తటస్థపడితే,మరొకరు చూసుకుంటారులే, అని తప్పించుకోవచ్చు. కాని ఒంటిగా ఉన్నప్పుడు అలా సమర్థించుకుని, వాణ్ని వొదుల్చుకోడం కష్టం. కాబట్టి అక్కడినుండి దూరంగా వెళ్ళి, జనంలో కలిసిపోవడం మంచిది. ప్రజాస్వామ్యములో ప్రబలేవి గుంపులు. ఆ గుంపులో కలిసిపోవాలి. లేచి ఉత్తరంవైపు ప్లాట్‌ఫారమ్ మీదికి నడవడం సాగించాను. పుస్తకాల స్టాల్‌వాడొచ్చాడు- తలుపు తెరిచే తతంగం జరుపుతున్నాడు. మళ్ళా కాఫీ హోటల్‌లోకి జారుకోనా? ఆ కాఫీ డబ్బువాడికే ఇవ్వొచ్చుగా. ఎందుకు నాకీ పిరికితనం

అటూ ఇటూ చూసి బెదరక తిన్నగా నడుచుకుంటూ వెళ్ళి ప్లాట్‌ఫారమ్ చివర—ఉత్తర దిక్కుకు చేరుకున్నాను టిక్కెట్లాయన ఎదురయ్యాడు. రైలు ఎప్పుడొస్తుందని అడిగాను. మరో అరగంగ ఆలస్యమయ్యేటట్లుంది అన్నాడు. నాగుండె జారింది. పావుగంట, అరగంట—మహా అయితే గంట-ఆలస్యం సహించగలం—మరో అరగంట—అంటె గంటన్నర.

రైలు వొచ్చి, స్టేషన్లో ముస్తాబై వెళ్ళేసరికి మరో అరగంట పట్టదూ. ఇలా ఆలస్యమైతే ప్రయాణీకుల గతేంకాను? ఆ కోర్టు గబ్బిలం కోర్టుకి హాజరవాలి. లేకుంటే కేసు పరాయి పక్షం అవుతుంది — వాడు ఫకీరవుతాడు. ఆ దంపతుల విషయం చూడండి. భార్యకి జబ్బు హాస్పిటల్లో చేర్పించడానికి తీసుకెడుతున్నాడు. ఆవిడ ప్లాట్‌ఫా మ్ పైననే ప్రాణాలు విడిచేటట్టుంది. సకాలానికి వెళ్ళకపోతే, ఆ విద్యార్థి పరీక్షకి అందుకోలేడు. ఆ క్లార్కు ఆలస్యంగా వెడితే, ఆ పూటకి ఎగేసినట్లు జమ. రైలు ఆలస్యమైతే ఇన్ని ఇబ్బందులు ఏర్పడతాయి.

అధికారులకు ఫిర్యాదు చెయ్యాలి, పత్రికలకి వ్రాయాలి. నిజమే. ఆలస్యం అవడంవల్ల నాకు జరిగే ప్రమాదం ఏదీలేదు. లేదనుకోడానికి రైలొస్తే, అందులో ఎక్కి, ఈ ముష్టాడి బారినుండి తప్పించుకుని వుందునుకదా. ఇప్పుడు, మరో అరగంట ఇక్కడ గడపాలి సూర్యుడు మెటికలు విరుస్తూ లేస్తున్నాడు. ఏదో ఇంత మేత వేసుకున్న మేఘాలు కదలడం ప్రారంభించాయి. పోర్టర్లు అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నారు. కాకులు ఎగిరి పోతున్నాయి. జనం దేన్నో వెదుకుతూ. తిరుగుతున్నారు. ఏదో గంట మోగింది. గుంపులు పరుగులెడుతున్నారు. నే వెళ్ళవల్సిన రైలు రావడం లేదు కద! వెనక్కి తిరిగి చూశాను. ముష్టాడు సరాసరి నావద్దకే వొస్తున్నాడు. పరమాత్మను మనిషి అన్వేషించడం బదులు, పరమాత్మను మవిషి అన్వేషిస్తున్నట్లు, వెంబడిస్తున్నాడు.

ప్లాట్‌ఫారమ్ దాటాను. అవతల రెండు మూడు చెట్లున్నాయి. వాటికింద పాత రైలుపెట్టి వొకటుంది. దాని కప్పు సరిగ్గాలేదు తలుపులూ వున్నట్టులేవు. అందులో ఎవరోవున్న అలజడైంది. అక్కడొకామె వుంది. బిడ్డని ఆడిస్తోంది. వాలకం, వైఖరీ చూస్తే ముష్టిదిలాగేవుంది. ఆగిపొయ్యాను. నాలుగడుగులు వెనక్కి వేశాను. ఆమె గాభరాపడి లేచింది. చీర సర్దుకుంది. పిల్లవాణ్ని దగ్గరకు తీసుకుంది. వెనక్కెడితేగొయ్యి, ముందుకెడితే నుయ్యిలాగైంది నా పని.

దక్షణ దిక్కునవాడు, ఉత్తరదిక్కునే ఇది. ఈ ముష్టి వాళ్ళకి. "గారు ఆమె" మొదలైన మర్యాదస్తుల పదాలు వాడనక్కర్లేదు. నాకేసి చూస్తుంది. చిరిగిన, ఆకుపచ్చరంగు చీర— ఒళ్ళంతా కప్పిందనలేను, రెవిక లేదు. తైలం ఎరగని జుట్టు, సాలిగూడు దారాలకిమల్లె, జారిన వెంట్రుకలు మినహా, మెలితిప్పి, నెత్తిన కొప్పుగా అమర్చిన జడ. మొహం అదోలా దీనంగా పెడుతోంది వెనక్కి తిరిగాను. వెనకాల వాడు. దక్షణం వైపు ముష్టాడు. నన్ను వెంబడించిన పరమాత్మ.

"దానికేమి ఇయ్యమాకండి."

నా దగ్గరగా వొచ్చి, రహస్యంగా చెప్తుతున్నాడు దక్షణ దిక్కు ముష్టివాడు ఉలిక్కిపడ్డాను. వాడి నీడ నా కాళ్ళమీద పడింది— వాడంత పల్చటినీడ. ఒకడుగు వెనక్కివేశాను.

"ఏం, ఎందుకివ్వొద్దు-" అని ప్రశ్నించాను, వాడి మొహంకేసి చూడకుండా.

"అది నాది. అణ్ణెట్టుకుంది. ఇస్తిరా, ఆడికిస్తుంది." రైలు ప్రమాదం జరిగి గాయాలు తగిలి, అణిచి అణిచి, ఇంక అణిచే ఓపికలేక, కొన ఊపిరితో, ఆఖరుసారి మూలిగిన యాత్రికుడి కంఠంలా వుంది వాడి కంఠం.

"వా డెవడు?"

"ఆడ—ఆడే అని అవతల ప్లాట్‌ఫారమ్‌వేపు చూపించాడు. అవతల ప్లాట్‌ఫారమ్‌మీద, మరేదో రైలొచ్చి నిలిచింది. జనం ఎక్కడం, దిగడం, హడావిడిగా వుంది. ముష్టివాళ్ళ బృందం చీలి, విడివిడిగా, అందరూ తలోపెట్టె కిటికీ ముందూ కాపలాకాసి, వికృతంగా చేతులు. కడుపులు చూపుతూ యాచిస్తున్నారు. దూరంగా గార్డు పెట్టెకి ముందు పెట్టెముందు నిలబడ్డాడు ఒక ముష్టివాడు. వాడికేసి చూపుతున్నాడు. వాడు ఆ పెట్టెలో ఏమీదొరక్క, బ్రిడ్జి మెట్లముందు నిలబడి జనాన్ని పట్టుకుని అడుగుతున్నాడు. వయసు ముప్ఫై వుంటుందేమో, కండబలం, పిక్కబలం, గుండ్రటి మెడ. గిరజాల జుట్టుని ఎర్రపాగాలో అమర్చి, హుషారుగా యాచిస్తున్నాడు. వాడిలో ఏ అవకరమూ కనబడలేదు. హాయిగా

కూలిపని చేసుకోవచ్చు— ఈ ముష్టి దేనికో! ఏమో మన దేశంలో, దేవుడిపేరట జనాన్ని రంజింపచేసి, కాయకష్టపడకుండా డబ్బు గడించడం సుఖపు పనులు చేసేవాళ్ళు, ఫలానా పని చెయ్యి— అని చెప్పేవాళ్ళు — ప్రపంచంలో ఇచ్చేవాళ్ళు, పుచ్చుకునేవాళ్ళు, అంతే ఇచ్చినదీ, పుచ్చుకున్నదీ— అంతా దేవుడికే చేరుతుంది.

"నీ పేరేమిటి?" అని ఏదో అర్థంలేని ప్రశ్న అడిగాను.

"గురన్న" ఈనాటికీ పేరుగల ముష్టాడిని చూడగలిగాను.

"ఏమ్ను విడిచేసి, వాడితో ఉంటుందా — ఏం? ఎందుకు?" అని అడిగాను.

గురన్న నవ్వేయుత్నం క్షణం చూశాను. యాచనతో వికృతమైన మొహంలో యుగయుగాల సంస్కృతి పోషణలో హరించిపోయిన, ఒంటి కన్ను ద్రవింపజేసిన ఆ "తడి" నడుమ నవ్వు. నా ప్రశ్నకి సమాధానం లేదు.

"దాని కీమాకండి— అడికి స్తుద్ది, నా కివ్వండి." మళ్ళా యాచన మొహం, వికృతంగా పెట్టాడు, అరచెయ్యి చాచాడు. చిత్రం, వాడిచేతికి ఐదువేళ్ళు ఉన్నాయి. వాడికాలం వృధాచేశాను ప్రశ్నలతో ఈ సంభాషణ లేకుంటే, ఆ రైలు దగ్గరకెళ్ళి, నాలుగు డబ్బులు గడించుకునేవాడు. ఈ కాలయాపన క్షమించరానిది. అరచేతిలో పావలా వుంచాను. విశ్వాన్ని పరమాత్మ, తన అరచేతిలో నొక్కిపట్టి, "లీల"— "కేళి" జరుపుతున్నట్టు పావలాని వాడి చేతులో నొక్కిపెట్టి వేళ్ళు మడిచాడు. చిత్రం, వాడి వేళ్ళు ముడుచుగుంటాయి కూడ.

"దానికేమీ ఇయ్యమాకండి" అవతల ప్లాట్‌ఫారమ్ వైపు మడమ ఎగరేస్తూ పోతున్నాడు గురన్న, గంటకొట్టారు జండా చూపాడు గార్డు. టీకప్పులు, చిల్లర తీసుకున్నాడు టీ కుర్రాడు. అడ్డమొచ్చిన కుక్కని ఎవరో కర్రతో కొట్టారు. మొర్రొమంటూ అక్కడే నిలబడి, కిందపడ్డ వాటని ఏరుకు తింటోంది కుక్క. మరో రెండుకుక్కలు కయ్యానికిదిగాయి నడిచే ప్రతివాడూ, వాటిలో ఒకదాన్ని తన్నుతూనే వున్నా— వాటిని కాతరుచేసే స్థితిలో లేవు ఆ కుక్కలు.

నా ముందునుంచే నడుస్తోంది—ఉత్తరదిక్కు ముష్టిది-గురన్న ముద్దులసతి. కళ్ళూ, జుట్టూ, నడకా, అన్నీ బాగానే వున్నాయి. తెల్లగా మెరిసే పళ్ళు—బుజాన బిడ్డ—గర్భవతి ఆరోమాసమా? నునుపైన నల్లటి శరీరం—గీతలు; చర్మంరేగిన మడతలు—ఏవీ లేవు. నున్నటి వక్షం—పెద్దగా; బరువుగా; ముందు చూపుగల స్తనాలు. శరీరం అంత లావుకాదు; సన్నమే. సన్నటి శరీరం కావడం మూలాన గాబోలు, ఆ పెద్ద స్తనాలు ప్రస్ఫుటంగా కనబడి, వాట్లకేసి చూసేటట్లు, చూపుని గుండ్రంగా తిప్పితిప్పి విలిపివేసే, శక్తిగల స్తనాలు, చీరమడతలచుట్టూ—ఆరోమాసమని, కాలమానాన్ని ప్రదర్శిస్తూ—నా ముందుగా వెడుతోంది. ఆమె మీదనుండికూడా నాగరికత నడిచింది. గుండ్రటి, నునుపైన శరీరంపై చక్రాలు నిలబడక రథం పల్టీకొట్టి, నాగరికత ఓడిపోయింది. ఆమె గెల్చింది. యింకా ఆమెలో నిప్పు, కామం వున్నాయి; ప్రభుత్వాలు ప్రచారం చేస్తున్న కుటుంబనియంత్రణ పథకాన్ని సైతం కాల్చివేసే నిప్పు, నా ముందు నిలబడి చెయ్యి చాస్తుందనుకుని, దర్పంగా, గర్వంగా, భూస్వామితత్వానికి తుదివారసుణ్ణిగా నిలబడ్డాను. పడేస్తాను పావలా.... యింకా మాట్లాడితే, అర్ధరూపాయి-ఆ మాటకొస్తే, రూపాయి-ఆడదంటే గౌరవం. వెనకటి శతాబ్దిలో, అది ముష్టిముండ. ఇప్పుడు, భిక్షుకురాలు, బీదరాలు, బిచ్చకత్తె-నాట్యకత్తెకి మల్లె ఆకలితో నర్తిస్తుంది. గురన్న శ్రీమతి-సతిమణి—ఆదర్శ మహిళ, బిచ్చాదేవి-గర్భవతి.

కాని, అది నాముందు నిలబడి యాచించకుండా నడిచివెళ్ళింది. ఆశ్చర్యపడ్డాను. నాలో ఏదో గాయపడింది. యిది తృణీకరణ; అహం భావం. మాటలు తెచ్చుకోని ఉద్రేక సముద్రంలో అలగా, కాకిరెట్టలా కొట్టుకుపోతున్నాను.

గంట మోగింది. కూలీలు పాగాలు చుడుతున్నారు. జనం పరుగులు, ట్రాలీబండ్లు, రోగినిలాగే కుర్చీ, కుండలో నీళ్ళు, టీ బకెట్, చాక

లెట్ కుర్రాడు, పత్రికలబ్బాయి, ముసిలాడు ముక్కోడు-ప్లాట్‌ఫారం అంచుమీద నడుస్తున్నారు. యాత్ర ముగిశాక, చివరి పవ్వళింపు ఆ మనుషులగుండా, ఈ బిచ్చకత్తెని వొదిలించుకోడానికి ఏదో చేతులో పడేస్తున్నారు. నవ్వి, సలామెట్టి, మరొకర్ని అడుగుతోంది చిల్లరంతా కొంగులో కట్టి నడుంపక్క చీరమడతలో దోపుతోంది.

నే ఎక్కవల్సిన రైలొచ్చింది. బెడ్డింగు, పెట్టె వెదుక్కుని పోర్టర్ నెత్తినపెట్టి, చోటుకోసం పెట్టెలు గాలిస్తున్నాను. ఇంజన్ పక్కపెట్టెలో ఖాళీ కనబడుతోంది. కాని అందులో ఎక్కితే ఇంజన్ నెరుసులు, బొగ్గు-ఏదన్నా ప్రమాదం సంభవిస్తే కళేబరం కరువై పోతుంది. ప్రాణంపై తీపి మరి. రెండు మూడు పెట్టెలు విడిచేసి తర్వాత దాంట్లోపడ్డాను ముష్టిది ఇంజన్‌పక్క పెట్టెముందు చెయ్యిచాస్తోంది. తర్వాత పెట్టె దగ్గరకొచ్చింది. ఒక ధర్మాత్ముడు బిడ్డచేతిలో నిమ్మతొనలెట్టాడు. నా పెట్టెముందు కొచ్చింది. మొహం అదోలా పెట్టి చెయ్యిచాచి, నన్నూ అడిగింది. నా మనస్సు బాగైంది; పై కులాలవారి పెత్తనదారివి-అడిగితే ఇస్తాను. అహం పొంగింది. నేను మామూలు మనిషినయ్యాను. ముష్టి మొగుడు గురన్న దీనికేమీ ఇవ్వద్దన్నాడు. ఇవ్వద్దని శాసించేటందుకు వాడెవడు? ఎవరి కివ్వాలో ఎవరి కివ్వకూడదో శాసించేది ఈ ముష్టిముండా మొగుడు వెధవా! అది వాణ్ని వొదిలేసి, మరొకడితో వుంటోందిట. అది అలా వుంటే నాకేం? వీడు ముసిలాడు.-కాదు పడుచువాడు. ఆకలి తీవ్రత వొకటే-భౌతికశాస్త్రంలో ప్రత్యక్షమయ్యే కాన్‌స్టెంట్ "కె" దాని మందం, వొత్తిడి, వైశాల్యం సమయా సమయాలూ వొక్కటే. ఏకో నిరంజన్! ఎన్నెన్నో మతాలు పరమాత్మ ఒక్కడే.

జేబులో చిల్లరంతా గాలించి పోగుచేస్తె రెండణాలైంది. మొగాడికి కూలిజాస్తి; ఆడదానికి తక్కువ. వాడికి పావలా ఇచ్చాను దీనికి రెండణాలు చాలు. ఇచ్చాను. నవ్వి, సలాంచెప్పి, ముందుకు నడిచింది. భుజాన బిడ్డ, చెయ్యి ఊపుతోంది—పెరిగిపోతూన్న జనాభాకి, యిచ్చిన స్వాగ

తం! రైలు కదిలింది. గార్డు జండా వూపుతున్నాడు. వూపకముందే కదిలింది రైలు కదిలాక గంట కొట్టారు. ముష్టిది రైలుపెట్టె నంటిపెట్టుకునే నడుస్తోంది.

రైలు వేగం ముదురుతోంది. ముష్టిది పరుగెడుతోంది. ఆగిపోయింది. కిటికీలోంచి తలపైకి పోనిచ్చి చూశాను. ముష్టిదాని ఎదురుగా భర్త గురన్న నిలబడ్డాడు. వొడిలో చీరకొంగు విప్పి, చిల్లరంతా వాడి చేతిలో వేస్తోంది. రైలు మలుపు తిరిగింది. వారింక కనబడ్డంలేదు. ముక్కు పొడుం పీల్చి, బద్ధకం విదిలించుకొన్నట్లు, ఫ్యాక్టరీపొగా, ఇంజన్ పొగా, పీల్చి పీల్చి తూర్పున మేఘం నల్లబడి కదలడం సాగించింది. గురన్నపై కోపంవచ్చింది, అబద్దం ఆడాడు. దాని కేదిచ్చినా ప్రియుడి కిస్తుంది—తన కివ్వదు—అని అదే అబద్దం. సంపాదించిన డబ్బంతా భర్త చేతిలో పొయ్యడం నే స్వయంగా చూశాను. ఆమె చరిత్రలో రాకొమారై రాజ్యం బలపరచుకోవాలని వృద్ధుడికి కట్టబెడతారు. వృద్ధుడు యుద్ధాలలో ఓడిపోయి బికారవుతాడు. పరరాజు యువకుడు. ఆమె ప్రేమిస్తుంది. భర్తని విడిచేసి, ఆ రాజుతో వుండి రాణీ అవుతుంది. భర్త సంపాదన, తన రాజ్యంలో కొన్ని భాగాలు, వృద్ధుడైన ఆ మొదటి భర్తకి ఇచ్చివేస్తూ వుంటుంది. ఈ ముష్టిదీ అంతే. ప్రేమ, కామం—ఇవి ఆ యువకుడిస్తాడు; ఏమీలేని భర్తని తనే పోషిస్తుంది. వింతకథ. కావ్యం అల్లుతారు కవులు. యిది రాణీ కాదు, ముష్టిది. అబద్ధాలాడే భర్తపట్ల ఎంతో ఆదరణ. రైలు క్రమంతో కదుల్తోంది-నా గుండెలో రేగిన లయతో సమన్వయం కుదిరింది కాబోలు కన్నుమూశాను.

రచనకాలం : 1966 సెప్టెంబర్ 19-27

ప్రచురణ : యువ 1966 నవంబర్ దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక.